A
TISZA-ESZLÁRI ÜGY ISMERETLEN HULLÁJA.

ORVOSI SZAKVÉLEMÉNY
A KÖZZÉTETT BONCZLELET ALAPJÁN

ÍRTA

Dr. GLADIUS

kir. törvényszéki orvos.

BUDAPEST.
ZILAHY SÁMUEL.
1882.

ELŐSZÓ.

Ha áll az, hogy a harcz zaja nem kedvez a múzsáknak, s hogy ez utóbbiak rokonságban állnak a tudomány istenasszonyával, akkor elismerem, hogy a jelenlegi mozgalmas idő közepette rósz alkalmat választottam magamnak arra nézve, miszerint egy fontos napi eseményt képező ügyre vonatkozólag, tudományos alapra fektetve kimutassam azon tévedéseket, melyek egyesek által megejtve, kútforrása lettek oly számos, hazánkra nézve kellemetlen félreértésnek. Jóllehet a helyzet nem kedvező reám nézve, emberbaráti kötelességet véltem cselekedni, ha azt, mi bennem meggyőződéssé vált s mi netalán az igazság felderítéséhez némikép hozzájárulhat, ha – mondom – ezen ösztönnek engedve, elég meggon-

(lolatlan voltam egyesek haragját magam ellen zúdítani. Szolgáljon azonban mentségemül, hogy munkámat főleg az orvosi közönség számára írtam, hogy ennek figyelmét akartam az esetre irányozni, s hogy ha ez sikerülend, elegendőkép megleszek jutalmazva csekély fáradozásomért.

A szerző.

1882. április hó 1-én történt, hogy a Tisza-Eszláron lakó Huri Andrásné házából a 14 éves Sólymosi Eszter eltávozott és oda többé vissza nem tért. Ugyanez év június 18-ik napján Dada község mellett tutajosok a Tiszából egy női hullát fogtak ki, mely, miután azon gyanú felmerült, hogy az eltűnt Solymosi Eszter hullája, különféle előzmények, fel- és felnemismerés után, törvényszéki bonczolás alá került, melynek eredménye, a közzétett bonczjegyzőkönyv szerint a következő volt.

Orvosi bonczjegyzőkönyv

felvétetett a tisza-dadai határhoz tartozó Csonka-füzesben 1882. évi június hó 19-dik napján, délután 5 órakor a nyíregyházi kir. törvényszék vizsgálóbírójának 129|882. számú felhívása folytán.

Jelen voltak alólírottak.

Alólírott szakértő orvosok, nevezett vizsgálóbírónak abbeli felhívása folytán, hogy egy női hullán, mely a tegnapi napon a Tiszából Oláh György, tiszadadai lakos által kifogatott, és a füzesben a Tisza

partján gödörbe temettetett, orvosi boncz vizsgálatot teljesítsünk, fent irt helyen és időben megjelenvén, a jelenlétünkben felásott és élénkbe tett hullát Kéri Horváth Gréza szigorló orvosnak bonczsegédül lett alkalmazása mellett, következő eredménynyel vizsgáltuk meg.

A) Különvizsgálat.

1. A középnagyságú, meglehetősen táplált női hullának hossza 144 ctmr. Bőre halvány, hátán hullafoltokkal.

2. A fejbőrön a hajzat hiányzik, kopasz. A szemöldök és nemzőrészek szőreiktől megfosztvák. A koponya jobb falcsontján egy tallérnagyságú folytonosság-hiány, melynek szélei éleseknek, mintegy velőszerűleg kivájottaknak tűnnek elő, minden a környezeten levő színváltozás és véraláfutás nélkül. A baloldalon egy krajczárnyi terjedelemben az előbbinek megfelelő folytonosság hiány.

3. A koponya kerülete 52 ctmr. Az orrgyöktől a nyakszirtig 34 ctmr. Egyik fültől a másikig 30 ctmr.

4. A szem barnás. A láták tágultak. A szaruhártya homályos. A bal szem nyitva, a jobb szem zárva van. A szemek üregeikben ülők.

5. Az orr beesett: minden bőrfolytonosság-hiány nélkül; semmi lehorzsolódas vagy külsértés jelei rajta nem találhatók. Az orrczimpán a porcz megvan;

az orr tömpe, fitos. Az orr bőre és izomzata folytonos.

6. Az ajkak keskenyek; az állkapocs mozgatható. A fogak nagyok, épek, jól ápoltak. A fogak száma 28. Bölcsesség-fogak még nem jelentkeztek. Az alsó fogsor rendetlen növésű, a felső fogsor a rendestől kevés eltérést mutat.

7. A nyak rövid, sértetlen.

8. A mellkas dombordad. Emlők elsoványodtak.

9. A mellkas átmérője 76 ctmr. (értsd körmérete).

10. A has dombordad, de nem puffadt; átmérője egyik csípőtől a másikig 33 ctmr.

11. A felső végtagok jól fejlődöttek. A jobb alkar lágy részeiben az izomzattól meg van fosztva, ugy hogy az orsó és singcsont alsó fele szabadon fekszik. A jobb kéz a kéztőizületben az alkarral véredények és izominak által tartatik össze, melyek közül a feszítő izmok részben elenyésztek. A bal kar teljesen ép.

12. A kezek épek, feltűnően kicsinyek és szépek. A körmök szép fejlődésük és gondos ápolásuk által, és azon körülménynél fogva, hogy megnövesztve vannak, különösen feltűnőek.

13. A bal felső végtag vállízületében egy kétgarasosnak megfelelő folytonosság-hiány.

14. A vállakon, a háton, a mellen, a felhám kékes czafatokban rothadt, mely vékony, hártyaszerű könnyű lehámlása által nyilvánul, a felhám alatti szö-

vetek legkisebb elváltozása, nélkül. A kékes szín a ruházattól vagy a balkézre kendőben kötve volt festanyagtól származtatandó.

15. Az alvégtagok a hátsó részen kékes, szederkés hullafoltokkal fedvék, különben épek, régi hegeknek még nyomai sem fedezhetők fel.

16. A hát- és oldalrészek hullafoltokkal fedvék, melyek a hátoni hosszasb fekvéstől közvetlen a meghalás után jöttek létre.

17. A bal alsó szár gátizom részén egy ezüst forint nagyságú kikezdés.

18. A lábak kicsinyek, finomak. A talpbőr igen finom, feltűnően vékony. A bal láb kis ujján tyúkszem található. A talp és sarokbőr semmi érdességet nem mutat. A lábak alkata folytonos czipőviselésre vall.

A külvizsgálat akként eszközöltetvén, miután vizsgálóbíró alólírt szakértők által úgy közegészség! szempontból, valamint a megsértés elkerülésével szállíthatónak nyilvánított hullát a belvizsgálatnak holnapi napon leendő megejtése végett Tisza-Eszlárra átvitetni rendelé, s miután az elszállítás czéljából a hulla orvosi felügyelet mellett szekérre is helyeztetett, az eljárás e helyütt abban hagyatván, jelen jegyzőkönyv felolvasás és helybenhagyás után aláiratik.

Kelt mint fent. Dr. Trajtler Soma h. t. sz. orvos s. k, Dr. Kiss Jenő s. k. megyei járásorvos. K. Horváth László, mint kinevezett szakértő orvos s. k. K. Horváth Géza szigorló orvos s. k. mint boncz-

segéd. Dr. Székely Ferencz s. k. h. kir. főügyész. Egressy Nagy László s. k. kir. alügyész. Bary József s. k. kir. törvényszéki vizsgálóbíró.

Folytatólagos jegyzőkönyv felvétetett T.-Eszláron 1882 június 20-án reggeli 10 órakor. Jelen voltak alólírottak.

Alólírott szakértő orvosok, fenti helyen, a kitett időben vizsgálóbírói felhívás folytán megjelenvén, miután a túllapon aláirt jegyzőkönyvben külsőleg már megvizsgált s T.-Eszlárra ma reggel átszállított női hulla jelenlétünkben a szekérről óvatosan levétetett, s annak ugyanazonossága s azon körülmény, hogy oly állapotban van, a mint az tegnap szekérre helyeztetett − megállapítva lett, a külvizsgálat ismételtetett s teljesen a tegnap talált eredmény constatáltatott, és a hullafelösmerés czéljából szemlére kitétetett, ennek befejeztével következőleg foganatosíttatott.

B) Belvizsgálat.

1. A külbőr a fejen helyenként vízszintes irányban vékony metszetekben leszeletvén, úgy szabad szemmel, mint mérsékelt nagyitó-üveg használatával a hajhagymák épen, láthatóan tűntek elő. A fejbőr az egész koponya terjedelmében lefejtetvén, a koponyacsont sápadt, kékes foltokat tüntet elő.

2. A homlokcsonton a homlok varrat teljesen elenyészett. A koponya többi varratai erősen egymásba

ékelve, részben összecsontosodva találtattak. A fejbőr vérszegény.

3. A koponyatető vértelen, vékony; állományában tömött; belfelülete sápadt és tiszta. Az agyhártyák vékony, kevéssé belövelt viszereket tüntetnek elő.

4. Az agy csokoládészerűen elrothadt folyós állományt képez.

5. A zsigeri vizsgálat alkalmával felvágott kültakaró vérszegény, izomzata petyhüdt, rózsaszínű.

6. A gége nyákhártyája, úgyszintén a tápcsőé halavány, váladéktól ment, úgyszintén folyadékot nem tartalmaz.

7. A mellhártya a szegycsonthoz hozzá nőtt. A tüdők nem szabadok, nagy részben lenőve.

8. A tüdők kevés habzó savót választanak el, felületökön igen kiemelkedő dudoros léghőlyagokkal borítvák, a vizén könnyen úsznak, vérszegények. A jobb tüdő felső csúcsában gumók és szerecsendiónagyságú genynyel telt üreg (Caverna) találtatott. A tüdők színe kékes, rozsdabarna. A tüdőszövetköz léggel telt.

9. A szív izomzata petyhüdt. A jobb gyomrocs tágult, üregei vértelenek, billentyűi épek. A nagy véredények vértelenek.

10. A máj vérszegény, megkissebbedett; bemetszésre felülete apró puskapor nagyságú sárga szemcsékkel fedve. Epehólyag üres.

11. A gyomor teljesen üres; belső falzata palaszínű, kávósbarna tapadókkal fedve.

12. A lép rendes, vérszegény.

13. A belek épek, kissé felfúvódottak, üresek; csupán léggel teltek, takhártyájuk rendes. A vékony belek épen olyanok.

14. A vese burka a vese állományára feszesen szorult, azonban könnyen leválasztható. A vese vérszegény.

15. A húgyhólyag üres.

16. A méh rendes. A hüvely erősen tágult.

17. A czombokon és az alszáron a kültakarók zsírszegények. A talpbőr vékonysága bevágás által megállapíttatott.

Fentebbiek szerint a bonczolásra kitett női hullának úgy kül- mint belvizsgálata befejeztetvén, jelen jegyzőkönyv felolvasás és helybenhagyás után, ugy a szakértők, mint a jelen volt bírósági tagok által azon megjegyzéssel íratott alá, miszerint a vizsgálóbíró a szakértő orvosokat jelen bonczjegyzőkönyv alapján véleményadásra felszólítá.

Kelt T.-Eszláron, 1882. június 20. napján. Dr. Trajtler Soma s. k. h. t. sz. orvos. Dr. Kiss Jenő s. k. megyei járásorvos. K. Horváth László, mint kinevezett szakértő orvos s. k. K. Horváth Gréza szigorló orvos, mint bonczsegéd. Dr. Székely Ferencz s. k. h. kir. főügyész. Egressy Nagy László s. k. kir. alügyész. Bary József s. k. vizsgálóbíró.

A bonczvizsgálat befejezése után vizsgálóbíró a szakértő orvosokhoz következő kérdéseket intézte:

I. Olyan állapotban van-e vizsgált hulla arcza,

hogy annak megtekintése által, azok, akik életben is merték, felösmerhetik?

II. Megállapítható-e a hullánál, hogy ez vízbefulladás áldozata lett, vagy nem? és esetleg élve vagy halva került a vízbe?

III. Mennyi idő óta lehet halott a bonczolt hulla?

IV. Mennyi ideig lehet a hulla a vízben?

V. Hány éves egyén hullája?

VI. Megállapítható-e a hullánál a szüzesség, vagy nem. Constatálhatók-e azon erőszakos nemi közösülés nyomai?

VII. Ha nem vízbefulás idézte elő a halált, mi a halál oka?

VIII. Hozhatott-e létre a hulla a rajta levő ruhán vérnyomokat?

Bary József s. k.
vizsgálóbíró.

A feltett vizsgálóbírói kérdésekre a bonczvizsgálat alapján, szakértő orvosok az alább következő

Orvosi véleményt

adják:

I. A vizsgált hulla arczát annak megtekintése által, azok kik életében ismerték, véleményünk szerint felismerhetik, mert az arcz a külvizsgálat 5-dik pontja szerint tökéletesen, minden folytonosság-hiány nélkül, eltorzítatlanul, épen, jól megtartott állapotban találtatott.

II. A vizsgált hulla nem lehet vízbefulladás áldozata, s a vízbe már csak mint hulla dobatott; mert először, a mint a külvizsgálati jegyzőkönyvből kitűnik, a hulla külmegtekintésre is lényegesen eltér minden oly hullától, minőket vízből kifogva látni szokva vagyunk. A hulla nem puffadt, s daczára annak, hogy tegnap 3 óráig, mai napon pedig majdnem 4 óra hosszáig a nap hevének s a lég szabad áramlatának kitéve volt, semminemű elváltozást sem színben, sem terime - nagyobbodásban, duzzadásban, mint ily hulláknál történni szokott, nem mutatott. De igazolják állításunkat másodszor a bonczjegyzőkönyv belvizsgálati részének 6., 8., 9., 11. és 13. pontjai is; mert a 6-dik pont szerint a gége és tápcső nyákhártyái, s ugyancsak azon szervek üregei, semminemű folyadékot nem tartalmaztak, és a nyákhártya fellazulva nem találtatott, továbbá a 8-dik pont szerint a tüdők metszlapjai vérszegények és nem vérdúsak, mint a vízbefúlás eseteiben; a 9-dik pont szerint pedig a szív üregei, különösen a jobb gyomrocs, s a fel- és lehágó viszerek vérteleneknek, üreseknek találtattak, mely körülmény szintén a vízbefulás ellen szól. A 11-dik és talán a leglényegesebb pont szerint, a gyomor teljesen üresnek, mindennemű folyadéktól mentnek találtatott, mely a vízbefúlás lehetőségét teljesen kizárja; ezt támogatja még a beleknek a 13-dik pont alatt jelzett teljes üressége is, és végre azon körülmény, hogy a kezek összeszorítva

nem találtattak, és azokban homok vagy egyéb idegen tárgy nem volt felfedezhető.

III. A bonczolt hulla véleményünk szerint legfeljebb (10) tíz nap óta halott, mert ezen határozott állításunkat kellőleg indokolhatjuk azzal, hogy a külbőrön általános rothadást nem észleltünk, hanem csakis a ruhával fedett részeken mutatkoztak csekélyebb mérvű felhámrothadások, és másrészről azzal is, hogy a belek és zsigerek feltűnően épek voltak, és rothadásnak semmi nyomait sem mutatták, holott ezek rothadása gyorsan szokott bekövetkezni. Csakis látszólag szólhat ezen állításunk ellen, a bonczjegyzőkönyv külvizsgálatra vonatkozó 11-dik pontjainak azon részlete, mely a lágyrészektől részben megfosztott orsó és singcsontnak szabadon fekvését emliti, mert ezen állapot nem a rothadási folyamatnak, hanem azon feltehető körülménynek tulajdonítható, hogy a hulla a kézre alkalmazott köteléken vonszoltatott.

IV. A hulla három-négy napnál tovább vízben nem lehetett, igazolja azt azon körülmény, hogy a hulla felpöffedve nem volt, sem a bőr, sem pedig az izomzat vizenyős beivódást nem mutat, és ezenkívül a koponya felületén és a bal gátizmon leirt bőrfolytonossági hiánynak csekély mérve határozottan a felől tanúskodik, hogy a vízben élő állatok falánkságának huzamosabb ideig kitéve nem volt.

V. Határozottan nyilváníthatjuk, hogy a vizsgált hulla 18, de valószínűleg már 20-dik életévét is elért egyéné. Bizonyítja azt a testnek általános fejlett-

ségén kívül különösen a belvizsgálati jegyzőkönyv 2-dik pontja, mely szerint a homlokcsont homlokvarrata felösmerhetetlenül elenyészett, s a többi varratok részben összecsontosodtak, s a koponyacsontok tömöttek. Ellene szólhatna állításunknak némileg, hogy bölcsességfogak még nem jelentkeztek, de ez ellen is, mint általános tapasztalati tény felhozható, hogy sokaknál előrehaladott korban sem jelentkeznek bölcsességfogak.

VI. Nemcsak teljes bizonyossággal állítható, hogy a hulla nem szűz,, de a szűzőr teljes hiánya és a hüvelynek szerfeletti bősége, a nemi közösülésnek nagy mérvbeni gyakorlását bizonyítja. Erőszakos közösülésnek nyomai a hullán nem fedezhetők fel.

VII. A halál közvetlen oka, véleményünk szerint, általános vérszegénység (Anamia). Ugyanis a belvizsgálat 8-dik pontja szerint a jobb tüdőcsúcs, gumókét és genyes üreget tüntet elő, melyhez ugyanazon pont szerint járulékos szövet közti nagyobb kiterjedésű tüdőlégdag társult, mely a belvizsgálat 9-dik pontjában leirt jobb szívgyomrocs túltengését eredményezte, ebből kifolyólag, a mint a 10-dik pontban leírva van, a máj kissebbedése és szemcsésedése állott elő; ezen kórokhoz járult még a 11-dik pontban jelzett gyomorhurut, melyről a gyomornak palaszínű falzata tanúskodik; mindezek összeségében pedig a halál okául állított vérszegénységet eredményezték.

VIII. A vizsgált hulla a rajta levő ruhákon vérnyomokat nem hozhatott létre, mert a hullán sem-

miféle külerőszak nyomai nem találtattak; a melyek vérzést idéztek volna elő.

Véleményünket annak megjegyzésével zárjuk le, miszerint a hullánál a lábak és kezek alkotása, s azoknak és a kéz körmeinek figyelmes ápolása legkevésbbé sem szólhatnak a mellett, hogy az elhalt egyén élete folyamán durvább munkával foglalkozott volna, avagy czipő nélkül (mezítláb) szokott volna járni, sőt ellenkezőleg hangosan bizonyítják, hogy könnyebb életmódot folytatott, és így minden valószínűség szerint nem azon osztályhoz tartozott, mely durvább házi munkákkal foglalkozik. Mindezeket az orvosi tudomány jelenlegi elveivel megegyezőknek lenni állítván, nevünk aláírásával erősítjük.

Kelt Tisza-Eszláron, 1882. június 20-án. Dr. Trajtler Soma s. k. h. t. sz. orvos. Dr. Kiss Jenő s. k. megyei járásorvos. K. Horváth László s. k. mint kinevezett szakértő orvos.

Általános rész.

Hullajelenségek.

Az élet megszűntével külső és belső okok következtében az emberi szervezet oly átváltozáson megy keresztül, mely utóvégre ennek teljes felbomlását eredményezi. Ez alkalommal oly jelenségek lépnek fel, melyek figyelembevétele okvetlenül szükségesek akkor, ha a halálok felderítése, valamint ennek időbeli beállta tekintetében kellőleg tájékozva akarunk lenni. Igaz ugyan, hogy egy bizonyos határig a kór és időjelzés hullával szemben megközelítőleg elérhető, ezen határon túl azonban a tévedések oly tág tere nyílik, hogy ezen gyengénk felismerése és óvatos latolgatása már a tudás egy ré-
s [illegible]
orvostörvényszéki szaktudósa Hoffmann, 1877-ben megjelent munkájában: „Aus dem Gesagten ist zu ersehen, wie mannigfach die Bedingungen sind, von welchen der Eintritt und der Gang der Fäulniss einer Leiche abhängt, und es leuchtet eben bei der Complicirtheit dieser Verhältnisse und selbst Unbe-

rechenbarkeit einzelner derselben ein, dass es mitunter recht schwer halten wird, in einem concreten Falle aus dem Grade der Fäulniss der Leiche den Zeitpunkt des Todes auch nur annäherungsweise zu bestimmen. Dazu kommt noch der Umstand, dass der Gerichtsarzt selten die höheren Verwesungsgrade aus eigener Anschauung kennt, und es liegt in der Natur der Sache, dass nur derjenige, dem grosses gerichtsärztliches Material zu Gebote steht, einige Erfahrung in jener Bichtung sammeln kann. Wenn nun aber auch solche Männer, die Gelegenheit hatten, ungewöhnlich zahlreiche, einschlägige Beobachtungen und Studien zu machen, wie Orfila zum Eesultate kommen, „dass es die menschlichen Kräfte übersteige, bei verwesten Leichen den Zeitpunkt des Todes zu bestimmen“, so kann wohl Nichts die Schwierigkeit solcher Gutachten besser illustriren als dieser Ausspruch.“

Ám lássuk most azon főbb hullajelenségeket, melyek rendes körülmények közt bekövetkeznek és mik azok a tényezők, melyek a rendes folyamatot hátráltatják, megváltoztatják, avagy megakasztják.

A halál után közvetlen beálló jelenségeket, u. m. a lélegzés és vérkeringés megszűntét, az egész test elsápad ásat, a hőfok sülyedését, a hullamerevség és hullafoltok felléptét, mint az ez alkalommal megoldandó tárgyamra aktuális értékkel nem bíró tüneteket mellőzni óhajtom. Elkezdem tehát fejtegetésemet azon pontnál, melynél a hulla a rothadás szakába

lép. Azon körülmények, melyek magukkal hozzák, hogy a hullarothadás oly szétágazó jelenségekkel nyilvánul, egyrészt az egyénben, másrészt a hullát körülvevő tényezőkben találnak magyarázatot.

I. Egyéni okok.

1. A kor. Állíttatik, hogy gyermekhulla hamarabb rothad, mint felnőtteké; ezt Casper csak annyiban engedi meg, amennyiben elismeri, hogy a ruházat a rothadás bekövetkezténél tényezőként szerepel. „Der Einfluss der Bekleidung der Leiche auf das Verzögern des Fäulnissprozesses ist ein sehr wesentlicher (IL 31 1.)” és hogy ilymódon csecsemőhullák, melyek többnyire meztelenül vagy néhány rongyba burkolva erjedést elősegítő helyre dobatnak, hamarább rothadnak.

2. A halálnem. Rögtön elhalt egészséges egyéneknél későbben áll be a rothadás, mint kimerülés folytán meghaltaknál. Súlyos és nagyteriméjű külsértések elősegítik a felbomlást.

II. Külső okok.

1. A levegő. Feleslegesnek tartom hosszasabban fejtegetni, miszerint a levegő rothadás létrejötténél hathatós tényezőként szerepel és hogy hullák a körlégnek kitéve vajmi hamar indulnak bomlásnak. Egyesek a levegő élenyét, mások ennek szerves részeit (Fäulnisserreger) tartják annak, mely által a rothadás folyamata bevezettetik és fenntartatik. Meg-

említendőnek tartom azonban, hogy a körlégnek a hullához való mikénti juttatása módosítólag hat a rothadás mikénti létrejötténél s hogy ennélfogva csakis a tényezők összműködése eredményezi azt, mi számtalan varratiokban rothadási tünetként nyilvánul, így többek közt példa gyanánt felhozható, hogy a körlevegő által körülvett hullák hamarább rothadnak, mint vízben létező vagy földbe temetett hullák, hogy a testhez illeszkedő ruhaneműek vagy a talaj kisebb-nagyobb áthatlansága megakaszthatja vagy módosíthatja a felbomlást.

2. A nedvesség. Víz nélkül nem létezik rothadás s miután a test maga 85%-ot tartalmaz, ez elegendő arra nézve, hogy a rothadás folyamata elkezdődjék és be is végeztessék.

Mindig azonban feltételezve azt, hogy ezen nedvesség a rothadás céljaira felhasználtatik, mert ha a kiszivárgás oly mérvben történik, hogy a nedvesség a testtől elvezettetik, s hogy ennek pótlásaként a hullát körülvevő medium által új nedvesség nem nyújtatik, be kell következni azon időnek, midőn a hullarészek beszáradnak, mumifikálódnak. Mint már említém, vízben levő hullák a küllevegő elzárása következtében lassabban rothadnak, hogy ezeknél a rothadási folyamat a rendestől eltérőleg nem a has és környező részeiben, hanem a fejen kezdődik.

Casper erre vonatkozólag következőképen nyilatkozik: „auf dies Zeichen (t. i. a fejnél kezdődő rothadásra) haben zuerst Orfila, Lesueur, Devergie

aufmerksam gemacht; ich meine den Umstand, dass bei Wasserleichen die Fäulniss von Oben beginnt, während sie sich wie allbekannt nach allen anderen Todesarten und bei Verweilen jeder Leiche in anderen Medien, in der Luft oder in der Erde zuerst an den Bauchdecken offenbart und von hier aus sich weiter nach oben und unten ausdehnt.”

Felemlítendőnek tartom e helyt, hogy néha vízben vagy nedves talajban fekvő hulláknál a rothadás egy bizonyos fokon megáll, a lágyrészek ilyenkor hullaviaszkká változnak át. Ezen zsírképződés mikénti létrejötte tekintetében a vélemények elágazók. Voit azt állítja, hogy a fehérnyetestek a hiányos élenyülés következtében zsírrá alakulnak át. Hoffman erre vonatkozólag példát hoz fel és felemlíti, hogy kellőleg nem zárt edénybe tett hullarészek rothadásakor, velőszerű pép képződik, mely kinézése és egyéb összeállásánál fogva hullaviaszkhoz hasonlít. Ezen szaktudós továbbá ezeket mondja: „Eine Umwandlung der Weichtheile in eine solche schmierige Fett- und Fettkristalle enthaltende Masse scheint mir häufig vorzukommen”, valamint „zweifellos dürften sich bei Fettwachsbildung verschiedene Stadien unterscheiden lassen.” Újabbkori szaktudósok, mint Devergie, Casper, Taylor, hullaviaszk létrejöttét már két és hat hónap közt észleltek, ez utóbbi szaktudós pedig a lefolyásra vonatkozólag munkája I. kötetének 128. lapján ezeket írja „amint a folyamat előrehaladt, a testet vörösbarna színű zsírkérgek fedik;

továbbá, hogy a bőr és lágyrészek ilyenkor megvékonyodnak.

3. Hőmérsék, Magában véve a melegség azáltal, hogy az elpárolgást sietteti végső eredményében inkább hátráltatólag hatna a szétbomlásra, azonban a nedvességgel együtt középhőfoknál elég, jó tényező arra nézve, hogy a rothadás általa fokoztassék.

A szervezet egyes részeinek rothadási képessége körlevegő közvetlen hozzájárulása mellett.

Az egyes szervek ellentállási képessége a rothadással szemben váltakozó. Ez ismét részint a különböző vértartalomban, részint a szövetek különbözőségében találja alapokát.

A bőrön észlelhető első elváltozás ennek beivódása (Imbibition) által feltételeztetik; hullafoltok ily módon jönnek létre. A beivódással egyidejűleg a bőrön különös zöldes elszínesedés kezdődik, mely először a lágyéktájakon lép fel, ezután a hasfalat, valamint ennek oldalrészeit es a test egyéb táját ellepi, de mindig úgy, hogy reá következő rövid időben csakis a hasfal sötétzöld színe látható, míg a többi részek a zöld szín módosításait tüntetik fel. A hasfal zöld elszínesedésének okát magyarázgatni feleslegesnek tartom már azért is, mivel ez egységes véleményre eddig nem vezetett. Áttérek a rothadás folyamatánál észlelhető többi szembeötlő tünetekre. A fentjelzett beivódás folytatásával piszkos vörös fo-

lyadék (véres savó) lepi el az irhát, ezáltal a felhám fölemelkedik, csakhamar megreped s piszkos czafatokban lelóg. A bőr ezen beivódás folytán rézbarna lesz, a felhám későbben egész lemezekben leválik, magával ragadván ilyenkor a test hajzatos részét. Ezen dőrehaladt rothadással karöltve jár a belek gázok általi teltsége, mely utóvégre oly fokra szállhat, hogy a hasfal megrepedését idézi elő. „Dieses Bersten des Unterleibes kann beim Weibe am Grunde der Genitalien erfolgen. Fälle dieser Art hat Swaving in Batavia beachtet.” (Schmieds Jahrb. 1855. 88. B. 368.)

Áttérek most az emberi belső szervek rothadásánál észlelt ellenállóképességre. Ezen szervek a beivódás különbözősége, nemkülönben pedig aszerint, a mint a körlég hozzájuk férhet, a rothadás különböző fokait tüntetik fel. Miután pedig a szervek szöveti állománya különböző, magától értetődik, hogy ez az előbb említett tényezővel együtt a rothadás különböző fokát fogja létrehozni, mely egymásután egy bizonyos természeti renddel bekövetkezve oly segédeszközt nyújt a halál beállta idejének meghatározásánál, mely lényegesen felülmúlja a test külfelületén észlelt hullajelenségek latolgatását. Erre vonatkozólag Casper következőt mond: „Es giebt Weichgebilde, die eine zwanzig bis dreissigfach so lange Zeit bedürfen, um vollständig zu verwesen, als andere, und die Chronologie der Fäulniss der einzelnen inneren Organe ist deshalb eine eben so sichere und eher eine noch

mehr Sicherheit gewährende Unterlage für das Urtheil, betreffend der Bestimmung der Zeit des Todes, als die Berücksichtigung der Stadien der Verwesung der Körperoberfläche. „

Jelzett belső szervek rothadása felnőtteknél következő sorrendben lép fel:

1. A gége és légcső nyákhártyája legelőször elváltozik; ezt követi

2. a gyomor és annak nyákhártyája, mely magasabb rothadási foknál barnás szint feltüntetve meglazul s könnyen levakarható;

3. a belek, melyek sülyedési beivódás folytán elszínesedtek;

4. a lép, mely puha és könnyen szétnyomható lesz;

5. a rekesz és cseplesz;

6. a máj, mely eleinte tömöttebb, a rothadás fokozódásával azonban, a szerint a mint a vér elpárolgás által kevesbedik, mindinkább törékenynyé lesz és kásaszerű anyaggá változik át. Az epehólyag szövete sokáig tartja fenn magát, bennőke azonban részint kiszivárog, részint elpárolog;

7. az agy eleinte alapján zöldesen elszínesedik, mely elszínesedés mindinkább felfelé, valamint a kóregállományról a velőállományra elterjed. Két-három hét múlva puha tapintatúvá válik, vörösbarna folyó anyaggá azonban csak hónapok múlva. „Es dauert Monate, ehe das Gehirn der Erwachsenen sich in einen röthlichen Brei verwandelt. (Casper-Liman II.

k. 51. 1.).” Hoffmann pedig az agy rothadását illetőleg következőképen nyilatkozik. „Der hermetische Abschluss des Gehirns des Erwachsenen von der äusseren Luft, durch die feste Schädelkapsel ist der Grund, warum dieses Organ eine mit der Weichheit und den Wasserreichthum seines Gewebes nicht in Verhältniss stehende Widerstandsfähigkeit gegen den Fäulnissprozess zeigt, damit hängt die Thatsache zusammen, dass sich mitunter noch nach Jahren bei exhumirten Leichen Beste des Gehirns innerhalb der Schädelkapseln finden”;

8. a szív, mely akkor, midőn a gyomor, belek és máj már rég a szétesés legnagyobb fokát tüntetik fel, még meglehetős jó állapotban találtatik a hullában, izomzata petyhüdt lesz, űréi vért nem tartalmaznak, de azért az alaki és színbeli eltérés még mindig nem oly feltűnő, ilyenné csak később lesz, ekkor izomzata zöldes, fakózöldes és fekete színt ölt, és szél mállása tökéletes;

9. a tüdők a szívvel egyidejűleg indulnak nagyobbfokú rothadásnak, felületükön nagyobb hólyagosak képződnek, melyek a tüdőmellhártya rothadási gázok általi felemelkedését jelzi; későbben ezen gázok a tüdőszövetet is áthúzzák és itt kisebb hólyagosak alakjában nyilvánulnak. A rothadási gázképződés már előrehaladt lehet és a tüdő még mindig megtartja eredeti színét, ez utóbbi csakis a későbbi időszakban változik át, a midőn a tüdő sötétebb lesz és sötétzöld, sőt fekete színt vesz fel;

10. a veséket a húgyhólyag, bárzsing és nagy ütereket a rothadás későbben éri, legkésőbben a „méhet, mely egészen bomlott hulláknál is lehetőleg fris és feszes állapotban találtatik.

Ezzel befejeztem volna munkálatom általános részét és áttérhetnék ennek speciális részére, azonban mielőtt ezt teszem, szükségesnek tartom a t. olvasó figyelmét még egy tárgyra irányozni.

Tudvalevő, hogy Dadán a Tiszából kifogott női hulla összes ruhaneműin – melyek minden kételyt kizárólag, Solymosi Eszter ruháinak ismertettek fel – kisebb-nagyobb, néhány helyen tenyérnyi szélességet elérő vörös foltok léteztek. Ezen foltok alakjuknál, a mennyiben a ruhaszöveten kiemelkedők voltak, valamint színüknél fogva mindenki által, ki ezeket megszemlélte, vérfoltoknak tartattak; hogy ez így van bizonyítja a látlelet és vélemény erre vonatkozó része. Okadatolt, szükséges s rendén volt tehát, hogy ezen foltok vegyészileg és górcsőileg megvizsgáltattak, mely alkalommal kitűnt, hogy ezek zsírjegeczek, felhámrészek, valamint a bőr egyéb szövetelemeiből állottak, s hogy ennélfogva a vegyi és górcsői vizsgálatot teljesítő szakértők megnyugvással mondhatták rá azt, hogy ezen foltok előrehaladt rothadásban levő hulláról származtak át a ruhaneműre.

Részletes rész.

Tárgyam megfejtése alkalmával szükségesnek tartom, miszerint magam is, könnyebb áttekintés ozéijából, a tisza-eszlári vélemény megadása előtt bíróilag feltett kérdésekhez lehetőleg alkalmazkodjam. Így tehát első kérdés gyanánt az merül fel: „olyan állapotban van-e a vizsgált hulla arcza, hogy annak megtekintése által azok, kik életében látták, felismerhetik?”

A meghallgatott szakértő orvosok azt felelik rá: igen, mert az arcz a külvizsgálat 5-dik pontja szerint „tökéletesen minden folytonosság-hiány nélkül eltorzítatlanul, épen, jól megtartott állapotban találtatott.”

Ámbár nem áll az, hogy az arcz hullánál csak folytonosság hiány által lehet formájából kivetkőztetve, s hogy ha folytonosság-hiány nem létezik, már ebből az következnék, hogy fel lehet ismerni, noha az 5-dik pont adós marad azon felelettel, mért és mi oknál fogva mondatik, hogy az „orr beesett”, én, eltekintve ezen körülményektől, határozottan azt állítom, hogy az arcz lágyrészei nem is lehettek azon „épen, jól megtartott állapotban”, minőnek a vélemény mondja. A belvizsgálat 4-dik pontjában ez olvasható·, „az agy csokoládészerűen elrothadt folyós állományt képez,” Egyelőre még nem véve figyelembe több oly elváltozást, mely meg csak későbben fog szóba kerülni, azon kérdést bátorkodom koczkáztatni, lehetségesnek tartja-e Magyarország csak egy orvosa is, hogy az agy csokoládószerűen folyós álló-

mányt képezzen, és így a rothadás egy már nagyon is előrehaladt szakát tüntesse fel anélkül, hogy az arcz lágyrészei, melyek rothadás ellen sokkal kevesebb ellentállási képességgel bírnak, mint az agy, ezen előrehaladt rothadási processustól mentek maradtak volna? Nem tartom szükségesnek e munkálat általános részében mondott, az agyra vonatkozó tapasztalati tényeket újonnan felsorolni, kérem a t. olvasót azoknak ez alkalommal történendő elolvasására, egyet azonban mégis felemlítendőnek tartok és ez az, hogy Casper szerint hónapok szükségesek arra, mig az agy a rothadás azon fokát éri el, hogy csokoládészerüen elrothadt állományt képezzen, valamint megemlítendőnek tartom, hogy az agy felnőtteknél a rothadási scala 7-dik pontját foglalja el. Meg kellett tehát előzni az agy ily fokú rothadását a lágyrészek és egyéb szervek rothadási állapotának. Látjuk is, hogy ez így történt, a mennyiben a külvizsgálat 2-ik pontjában az foglaltatik, hogy „a fejbőrön a hajzat hiányzik, kopasz, a szemöldök és nemzőrészek szőreiktől megfosztvák. „A fej hajhagymáinak a belvizsgálat első pontjában említett „mérsékelt nagyítóüveggel" történt megvizsgálása, és mint állíttatik, ezek ép volta azt hagyja gyanítani, hogy a bonczoló orvosok azon véleményben voltak, miszerint a fej hajzata műlegesen lett eltávolítva, azonban kérdem, ha csakugyan azt látták mit felemlítenek, vajjon hogy történhetett, hogy a szemöldök és nemzőrészek szőrei is hiányoztak, ezeket csak le nem borotválták? Nem valószí-

nűbb, hogy az előrehaladt rothadással a felhám leválott, és hogy magával ragadta a különböző testrészen levő hajzatos részeket! Meglehet, felelhetnének a tisza-eszlári szakértők, nekünk folytonosság-hiány kell, hol van ez? szolgálhatok evvel is, noha az eddig mondottak is már eleget bizonyítanak. A külvizsgálat 2-dik pontjában az van mondva, a jobb falcsonton (?) (bizonyosan az ezt fedő lágyrészekben) tallérnagyságn folytonosság hiány létezik, melynek szélei élesek és v e l ő s z e r ű l e g alá vájtak, ugyanaz állíttatik a baloldali részről is. A belvizsgálat 1-ső pontjában pedig e szavak olvashatók, a koponyacsont sápadt, kékes foltokat tüntet elő, Már most a koponya lágy részeinek habár csak részletes velőszerű átváltozása is nem-e azt mutatja, hogy itt a beivódás (imbibitio) nagyon előrehaladt fokával van dolgunk, valamint a koponyacsontok kékes foltjai nem-e a rothadás magasabb stádiumára vallanak? Ha pedig a fej lágyrészei, a koponyacsontok és agy ily előrehaladt rothadási jelenségeket mutattak, lehet-e elképzelni, hogy az arcz lágyrészei ettől megkíméltettek volna? A feltett kérdésre határozottan nemmel kell részemről válaszolni és úgy hiszem, egyetért velem mindenki, ki a tények logikája előtt készakarva szemet nem huny.

Megállapítható-e a hullánál, hogy ez vízbefulladás áldozata lett vagy nem? és esetleg élve vagy halva került-e a vízbe?

Ha azon feltevés állana, melyből a bonczoló or-

vosok kiindultak, t. i. hogy friss hulla van előttük, akkor azon következtetésük állana, hogy „ezen hulla már külső megtekintése is lényegesen eltér minden oly hullától, minőket vízből kifogva látni szokva vagyunk”; valamint „hogy a hulla nem puffadt és daczára annak, hogy tegnap 3 óráig, mai napon pedig majdnem 4 óra hosszáig a nap hevének és a lég szabad áramlatának kitéve volt, semminemű elváltozást sem színben, sem terime-nagyobbodásban, duzzadásban, mint ily hulláknál történni szokott, nem mutatott.” A valódi szakértő előtt azonban már maga ezen most említett ténykörülmény egészen más világításba helyezné a fennforgó esetet és halomra döntené a bonczoló orvosoknak ebből vont következtetéseit. Feltéve, de el nem fogadva, miszerint a kérdéses hulla nem volt vízi hulla, de azért mégis csak hulla maradt? még pedig mint a t. collégák állítják, 10 napos: nos, hát mikép lehet azt magyarázni, hogy egy vízben állítólag 3 napig ázott, onnan kivett és a nap hevének, valamint légáramlatnak kitett hullán semminemű elváltozás ne jöjjön létre? csak nem állították meg a rothadási folyamatot, mint Józsua a napot? kell tehát, hogy itt oly ok létezzék, mely a tisza-eszlári boncznokok által említett jelenséget idézze elő, ezen ok pedig más nem lehetett, mint az, hogy a rothadási folyamat már túl volt az első időszakban mutatkozó tüneteken és hogy nála ennélfogva gázfejlődés már be nem következhetett. Eltekintve a most mondottaktól, a bonczoló orvosok azt is állítják, hogy a hulla nem volt rothadt. Mellőzzük

ezúttal azokat, miket az agyról, koponyacsont és lágyrészeiről mondottam, kérdem, vájjon a külvizsgálat 14-ik pontja, hol az említtetik, miszerint a vállakon, a háton, a mellen a felhám kékes czafatokban rothadt, mit jelent? hogy a tüdők felületükön igen kiemelkedő dudoros léghólyagokkal borítvák, hogy színük kékesbarna és hogy a szövetköz léggel telt, friss hulla tüdejére vall-e és nem inkább azon magasfokú rothadásra, melyen ez már keresztül ment? Utalok ez alkalommal az általános részben a tüdő rothadásáról szóló fejezetre. Hát a megkisebbedett máj, melynek bemetszési felületén apró puskapornagyságú szemcsék (léghólyagcsák) voltak láthatók, nem előrehaladt rothadási tünetet jelez? Továbbá az, hogy az üres gyomor barna tapadékkal fedett, mely alatt a rothadt nyákhártya értetendő, hogy a szív, nagy edények, gyomor, belek és epehólyag üresnek találtatott, nem-e mind megannyi jelenség arra nézve, hogy itt nagyon is előrehaladt rothadással van dolgunk. Már pedig ha a rothadás ily fokú volt, mikép lehetett volna a fulladási tüneteket feltalálni és ezeket magyarázni, ez merő képtelenség, melyre csak az adhatja rá magát, ki a látott tüneteket meg nem értvén, gondtalanul el is bánik ezekkel.

Téves előzményeken téves következtetések lettek fölépítve s így nem kell csodálkozni azon, ha a bonczoló orvosok azt állítják, hogy az előttük fekvő női hulla legfeljebb 10 napos lehet. Nem akarok ismétlésekbe bocsájtkozni, utalok a. belső szervek már

jelzett előrehaladt rothadási fokára, az általános részben közzétett tudományos tapasztalatokra, az egyedül abból vonható következtetésekre s nyugodtan bízhatom e kérdés eldöntését a részlehajlatlan olvasóra, ki abban igazat fog adni, midőn állítani merem, hogy ily fokú rothadt hullának 2 vagy 2 hónapnál idősebbnek kell lenni.

A feltett 4-ik bírói kérdésre, hogy mennyi ideig lehetett a hulla a vízben, a tisza-eszlári szakértők ismét azt hozzák fel, mire már egyszer feleltem, t. L, hogy nem volt puffadt a bonczolt női hulla, én evvel ellenkezőleg a rothadás mérve után ítélve, nemkülönben pedig aszerint, hogy mily módon jött létre a rothadás, hogy ez a fejen kezdődött és onnan mindinkább lefelé terjedett, azt következtetem, hogy ezen hulla csakis vízi hulla volt (1. az általános részi de vonatkozó fejezetét), hogy az előbbi időszakban létrejött gázfejlődés a hasfalat megrepesztette, mi mellett a külvizsgálat 17-ik pontja tanúskodik, mely a gáttáján észlelt folytonosság-hiányról tesz említést. Hogy a felbomlás jelzett magas foka mellett mennyire lehetett az életkor megállapítását, még pedig minutiosus differentiákkal foganatosítani, mint ezt a bonczoló orvosok tették, azt állítván, hogy a hulla egy 18-20 éves nő hullája lehet, magyarázgatni feleslegesnek tartom; egy van, mi az életkorra nézve némi támpontot nyújthat és ez a hulla hossza, mely ez alkalommal állítólag 144 cm. tett. Casper hullaméretei szerint egy 14 éves leány-hulla hossza 54-56 hüvelyt tesz, 56

hüvely 146 cm. és így eszerint azt lehetne mondani, hogy a hulla egy 14 éves leányé volt. Felnőtteknél az életkor meghatározásánál a varratok egyesülése figyelembe nem szokott vétetni és így helytelenül lett ez a szakértők által felemlítve, valamint az is, hogy a hullánál a bölcsesség-fog még hiányzott, mely hiányról azonban elég naivitással azt mondják, hogy ez más embernél is megszokott történni. 8-dik vizsgálóbírói kérdés gyanánt felmerült a halálok meghatározása. Ennek eldöntése czéljából az alkalmazott szakértők a képzelt betegségek egész sorát állítják fel. Gümők a jobb tüdőcsúcsban párosulva genyes üreggel, szövetközti nagyobb kiterjedésű tüdőlégdag, jobb szívgyomrocs-túltengés, májkisebbedés és szemcsésedés, valamint gyomorhurut mely betegségek összegükben vérszegénységet szültek volna. Erre vonatkozólag a belvizsgálat 8-dik pontjában ez foglaltatik: „a tüdők felületükön igen kiemelkedő léghólyagokkal borítvák”, „a tüdők színe rozsdabarna, a szövetköz léggel telt.” Ezen jelenségek, eltekintve a többi hullatünetektől, magukban véve már egy szigorló orvos által is kell, hogy rothadási tüneteknek felismertessenek, még inkább, ha ezek a testen észlelt egyéb rothadási jelenségekkel viszonyba hozatnak, tudni kellene, hogy ily kiterjedésű légdag, eltekintve egyéb körülményektől, egy 18-20 éves leánynál nem szokott előfordulni. Már most ha a tüdőlégdag mondva csinált, mi akadályozhatta a betegségek gyártásában oly kitűnő qualifikatióval bíró szakértőket, hogy ki-

sebb léghólyagokat gümőknek, egy nagyobb léghólyagba beivódás által került véres savót genyüregnek ne tartsanak. Azon szakértők, kik a légcsövet megnyitni elfelejtették, kik más szervben – a májtól eltekintve, melyre rátérek – gümőket nem találtak, kik midőn vérszegénységben és így kimerülésben hagyják a szegény beteget meghalni, ennek meglehetős, jó tápláltságát említik. Tüdőlégdag és májkisebbedés alig fér össze egymással, miután a tüdő számtalan edényeinek elenyészte következtében a vérnek kifolyása a jobb szívből nehezíttetik s így a máj megnagyobbodásának és vérrel való túlteltségének kell bekövetkezni; nem valószínűbb, hogy az általános rothadási tünetek mellett, midőn az agy csokoládészerüen folyó, a tüdők az előbb említett rothadási folyamatban participálnak, hogy akkor a máj szövetében is rothadási gáz – hólyagosak fejlődnek, melyek epefestenynyel beivodott savóval teltek s melyek a gyakorlatlan boncznok előtt puskapor nagyságú gümőknek látszanak? Hogy a gyomor barna tapadéka mit jelentsen s hogy az általános rothadás mellett a jobb szívgyomrocs mikép gondolható túltengettnek, ily bonczeredmény után könnyen magyarázható. Bíráló szemmel tekintve a felhozottakat, ezek eredménye csak azon meggyőződés lehet, miszerint a bonczjegyzőkönyvben felsorolt összes betegségek csakis a bonczoló orvosok képzeletében léteztek s hogy ezen betegségek a szerencsétlen nőt életében sohasem kínozták. Ezek felemlítése után nyugodtan

megszüntethetném bírálatomat, amennyiben, habár néni is egészen kimerítve tárgyamat, oly világításba helyeztem a tisza-eszlári bonczolás alkalmával feltüntetett eredményt, hogy ez alkatelemeire szétesve, a fictiót puszta szemmel felismerhetővé tette; miután azonban a bonczolás alkalmával oly tények is felemiittettek, anélkül, hogy tüzetesebben körülírattak volna, melyek czélja csak az lehetett, általuk a nagy tömegre hatni, szükségesnek tartom egynémely egyén megnyugtatása kedveért felemlíteni, miszerint a fennhangon hirdetett megnőtt és jól ápolt körmök létezése tekintetében csakis az első, a megnőttség lehet igaz, mi a vidéki köznépnél, hol a köröm és olló nem igen gyakran szokott találkozni, nem ritka jelenség. Hogy ily körmök, ha sokáig vízben áznak, megszabadulnak a reájuk tapadt piszoktól, könnyen elhihető s hogy ily nagy s most már tiszta körmök a nem igen gondos szemlélő által ápolt körmöknek fognak tartatni, megérthető valami. Ha a boncznok ápolt körmöknek akarta ezeket feltüntetni, körül kellett volna irni, hogy mit ért ápolás alatt, azt-e, ha a köröm nagy és tiszta, vagy azt, ha szépen és bizonyos forma szerint vannak körülvágva; ezt megtenni azonban elmulasztván, joggal lehet következtetni, hogy ápolt körmök alatt csakis az előbb említett két kelléket, a nagy és tiszta voltot gondolta.

Utalok ez alkalommal egyúttal az általam a dolgozat folyamán több ízben bebizonyított magas rothadási fokra, a képletek rothadt, lazult voltára, s úgy

hiszem, miszerint ez fel fog menteni az alól, hogy azon állítással szemben „a bonczolt hullánál a szűzőr hiányzott es a hüvely szerfelett bő volt”, evvel ismételten komolyan foglalkozzam. Ha a bonczjegyzőkönyv és orvosi vélemény a tudomány magaslatán állna, mint nem áll, még akkor is nagyon merész állitásnak tartanám, jelzett mérvű rothadási foknál a megadott választ, tudván azt, hogy p. o. már 6-8 éves élő leánygyermekeknél, mennyire térnek el a szeméremrészek alakilag azon sablonsaerű képtől, melyet rajzban egyforma alakkal megszemlélni alkalmunk lehet, de mely alakok egészen megváltozva, számos variatiokkal tűnnek fel annak, kinek ez iránybani tapasztalásokat szerezni, hivatásánál fogva, módjában van.

Azon tényezők, melyek a hullát körülvették, al· kalmasak voltak arra nézve, hogy a rothadás bizonyos fokán zsírképződés álljon be, ily alkalommal, mint magától értetődik, a bór simább és vékonyabb lesz, tehát nem valami különös jelenség, ha a tenyerek és talpak bőre vékonyabbaknak találtattak.

A tisza-eszlári bonczjegyzőkönyv és vélemény még számos oly hibákat és téves magyarázatokat tartalmaz, melyekét bírálgatásom alkalmával fel lehetett volna használni; azonban, miután azt kell hinnem, hogy már sokat bizonyítottam, attól kell tartanom, hogy a ti olvasó türelmét kifárasztom s miután tudom, hogy a nagyobb a kisebbet enmagában foglalja, áttérek a

mondottakból vont következtetések összegezésére, melyek következőkből állanak:

1. A Tisza-Dadán talált női hulla rothadása oly mérvű volt, hogy ebből azt kell következtetni, miszerint ez, t. i. a rothadás legalább 2 hónapos volt.

2. A hullának arcz von ások utáni felismerhetése az előrehaladt rothadás következtében ki volt zárva.

3. A szervek előrehaladt rothadása a halálok felderítését lehetetlenné tette.

4. A bonczoló orvosok által feltüntetett betegségek tévedésen alapulnak, ezek nem egyebek mint rothadási tünetek.

5. A fulladási halál az előrehaladt rothadás következtében ugyan kimutatható nem volt, azonban az előbbi pontban jelzett betegségek kizárása, valamint más halálok fel nem derítése ezt valószínűvé teszi.

6. A rothadás mikénti létrejötte a vízi hullák jellegzetes voltát hordja magán.

7. A rothadás előrehadt fokánál közreműködött alkalmas tényezők valószínűvé teszik, hogy ezen hullánál a zsírképződés szaka beállott, ezen feltevés a hullán észlelt tünetek által beigazolt.

8. A ruhaneműek különböző részein észlelt kisebb-nagyobb barnásvörös pecsétek hullazsírpecséteknek bizonyulván, ezek a bonczolt hulláról származhattak át a ruhára.

Végre 9. miután az előrehaladt rothadás az arczvonások utáni felismerést kizárta, miután a rothadás

foka egy, legalább két hónapos rothadás tartamára vall, miután ily elváltozott hulláknál az azonosság helyreállítása egyedül külső jelek után lehetséges s miután a hullán talált ruhaneműek Solymosi Eszter ruháinak ismertettek fel, kétségen kívül a hullát is Solymosi Eszter hullájának kell tartanom.

Másolat

Orvosi bonczjegyzőkönyv.

Felvétetett a' T. dadai határhoz tartozó „Csonka-füzes"-ben 1882 évi junius hó 19én napján délutáni 5 órakor, a' nyiregyházi kir. törvényszék vizsgáló birájának 129/882 sz. számú felhivása folytán. Jelenvoltak alólirottak: Alulirt szakértő orvosok, nevezett vizsgálóbirónak abbeli felhivása folytan hogy egy női hulláé, mely a' tegnapi napon a' Tiszából Oláh György t. dadai tutajos által kifogatott, s a' füzesben a' Tiszaparton gödörbe temettetett, orvosi bonczvizsgálatot teljesitsünk fentirt helyen és időben megjelenvén, a' jelenlétünkben felásott és elénkbe tett hullát Kir. Horváth Géza szigorló orvosnak bonczsegédül lett alkalmazása mellett következő eredménnyel vizsgáltuk meg.

A, Külvizsgálat.

1. A középmagyságú meglehetősen táplált női hullának hossza: 144 cm. Bőre halvány hátán hullafoltokkal.
2. A fejbőrön a' hajzat hiányzik, kopasz (kihullott). A pillák és a' szemöldökök szőreiktől megfosztvák. A koponya jobb falcsontján egy tallér nagyságú folytonosság hiány, melynek felületesebb, mint egy vésőszerűleg kivájott okozatnak tűnik elő, minden a' környezetében fennálló szinváltozás és vér aláfutás nélkül. A baloldalon egy krajczárnyi terjedelemben az előbbihez megfelelő folytonossági hiány.
3. A koponya kerülete 52 cm. Az orrgyöktől a' nyakszirtig 34 cm. Egyik fültől a' másikig 30 cm.
4. A haja barnás. A látók tágultak. A szemhártya homályos. A balszem nyitva, a' jobb szem zárva van. A fogak üregeikben ülők.
5. Az arc beesett minden bőrfolytonossági hiány nélkül, semmi lehorzsolódás vagy külsértés jelei rajta nem találhatók. Az orrcsúcson a' porcz megvan, az orrtöve pe, fitos. Az orr bőre és izomzata folytonos.
6. Az ajkak keskenyek, az állkapocs mozgatható. A fogak nagyok, épek, jól ápoltak. A fogak száma 28. Ebből a bölcsességfogak még nem jelentkeztek. Az alsó fogsor rendetlen növésű, a' felső fogsor a' rendestől kevés eltérést mutat.

/.

megvizsgálandó [illegible]

Sektionsprotokoll [illegible] Csonka [illegible]